

- ↑ מקספּה ר"ה פ"ב ה"יז] [פרכין י. ר"ה לד.], מקספּה פ"ד ה"ה] [פסחים ג] [נזמן נה. ד] [פסחים פד. יומא מו. יבמות מב] [נענית יג. ד. יבמות כא] [פד. כתובות מא. קדושין טז. מ. מיר לא] [סוטה טז. כ"ק י. טו. מג: סב: ממות כא] [ז"ל דמוספין. רש"ש, ו] [נעלי מה].

תורה אור השלם
1. וּבְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים יִתְקַעוּ בַחֲצֻצוֹת וְהָיוּ לָבֶטַח לְחֶקֶת עֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם: בַּמִּדְבָּר יִהְיוּ וְבָיִת וּבְמִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ הַחֲשִׁיבִים וּתְשַׁקְּעוּם בַּחֲצֻצֹת עַל עֲלִיתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שְׁלֵמִיכֶם וְהָיוּ לָבֶטַח לְקִרְוֹן לְפָנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְיָ בַּמִּדְבָּר יִי אֱלֹהֵיכֶם:

הגהות הב"ח

^(א) תוס' ד"ה שיר וכו' פסמיין מרובים והיו טעוים:

רבינו חננאל

ואילו לא [אמר] ולא כלום, הוה אמרינן לאפוקי מדרכי יוחנן דאמר שמע ט' תקיעות בט' שעות יצא, בא רב כהנא לימור שאם ירחיק הרבה ביניהם לא יצא. לפיכך פירש ולא כלום, להודיע דהכי סבירא ליה דכולהו דרמי שויבין, כיה יהודה. **מתני'** ערב שבת שבתוך החג היו דיו, ואמר' מתני' ר' אליעזר ר' יעקב היא, מדלא (תאומין [אמרין] למעלה העשירית, דנתין) ר' אליעזר בן יעקב אומר ג' לגבי מובח כו', פי' המצריך ג' למעלה העשירית, אינו מצריך כלום לגבי מובח, והמצריך ג' לגבי מובח והוא ר' אליעזר בן יעקב, ואינו מצריך כלום למעלה העשירית. כי אחא רב אחא בר חיננא מדרומא, אחא ואית' מתניתא ביריה דקמי' בה הכל רב המוספין, ופירשה הוא בעצמו, שתוקעין על כל מוסף ומוסף (ט') תקיעות בפני עצמן, ומקשינן עליה והא שבת שבתוך החג, דאיכא מוסף דחג ומוסף דשבת, ואע"ג דמדלית מן מ"ח ג' להבטיל העם מן המלאכה (כו') [וגו'] להבדיל בין קודש לחול שאין תוקעין בהן בשבת, ונשתיריו מ"ב, וט' למוסף של שבת הרי ג"א, ליתני במתני' שבת שבתוך החג הרי שם ג"א תקיעות, ופריך ר' יורא, אין תוקעין על פתיחת שערים בשבת, פי' ג' להבטיל ג' לפתיחת שערים, אפיק הללו ועייל ט' של מוסף של שבת, מכל מקום מ"ח הויין, ובא רבא ואמר מהאי דלא אייתי לקמחיה, שלא שימש כל זכרו ולא ידע שמורה זו, ואתי לפרוקי לן, לא חזי ממתני' בכל יום חגן, ואפי' בשבת, ועוד טוק סף כי מדלית ג' להבטיל את העם וגו' להבדיל [ו]גו', לפתיחת שערים, ועיילת ט' למוסף

מהו דסימא רצנן היא.

ומאי אין צין דקאמר שלא ימתין המתנה מרובה לאפוקי מדרכי יוחנן: **תשע תקיעות**. האמורות בראש השנה מן המורה שלש למלכיות תקיעה תרועה תקיעה ושלש לזכרונות ושלש כדאמרין בראש השנה (דף לד.). והאי דעבדינן טפי משום ספיקא דתרועה הוא דלא ידעינן אי גזוהי הוא אי ילוני הוא: **ולא כלום**. משמע דאפילו הפסקה מועטת ליתא: **אינו אומר על גבי מוצא**. שהיו תוקעין לגבי המוצא:

ה"ג לגבי המוצא למה לי דתקע הא תקע ליה למילוי המים. כל תקיעות הללו של שער העליון והתחתון ושער המים משום מילוי המים הוא הלכך לערבה למה לי תקיעה הא כל הני תקיעות דמוספין' בחד אין לאלא משום שגגתם מים צנשון הלכך הואיל וגמירי משגון התקיעות בחד שנים עשר למעלה העשירית עדיף למיעבד דמוכחא מילתא שהן משום מילוי המים שמוקע לכולן על דבר המילוי כסדר ומעלה עשירית משום דמקום מסוים צעלמא הוא לידע היכן מוקעין אותם. ואני שמעתי שלש לגבי מוצא כשמוליכין את המים למוצא וה"ג לגבי מוצא למה לי דתקע הא תקע ליה צנשת נסוך המים ט' לתמיד של שחר צנשת נסכים היו שאין אומרים שיר אלא על היין וקשיא לי א"כ נפישן להו תקיעות דהא איכא הך דמתנ' גבי זקיפת ערבה או שמא זקיפת ערבה צנת שמוליכין המים למוצא היא: **שאין ס"ל יתקעו**. אלא ובני אלהם בתלויות: **הכל לפי המוספין מוקעין**. מפרש ואזיל לה: **הוא סני למה**. רבי אחא דתני לה הוא אמר לה: **לומר שמוקעין כו'**. הוא היה מפרש לה דמאי הכל לפי המוספין דקאמרין שתוקעין על כל מוסף ומוסף יום שיש בו שמי קדושות כגון שבת ויום טוב וזכר' שני מוספין תוקעין לכל מוסף שאומרים למוסף שבת שיר של שבת ותוקעין יו"ט שיר של יום טוב ותוקעין ט' תקיעות: **ואם איסא**. דתוקעין על כל מוסף ליתני שבת שבתוך החג: **שאין תוקעין לפתיחת שערים בשבת**. שאינה למאזה כתקיעות של קרבן דמתני' בקרא ותקעתם בתלויות על כל עולותיכם אצל הן לסימנא ניניהו שישמעו ויכזו למעמדס ולדוכנס ולא דחו שבת הלכך דהר הוי לכו מ"ח:

מאן הא. דתריך הכי: **דלא חש לקימחא**. טוחן ומוציא סוצין ואינו מושג כלומר מרצה דברים שאינם: **חדא דמתני' סגן ככל יום**. היו שם אחת ועשרים ומני פתיחת שערים צדידיהו ואם אינם בשבת נמצא שפוחתין מאחת ועשרים: **ועוד אי נמי כי הדדי ניסהו**. כלומר אפי' לדבריו שאין תוקעין לפתיחת שערים בשבת והווי להו נמי בשבת שבתוך החג מ"ח כדהווי ארבעים ושמונה צע"ש שבתוך החג ליתני שבת שבתוך החג דהא הוה ליה למיתני ולמיצבק ע"ש: **דהא שמעינן מינה תרסי שמעת מינה דרבי אליעזר בן יעקב** דאין תוקעין למעלה העשירית אלא על גבי המוצא כדקאמר להו ואזיל ושמעינן מיניה דרבי אחא דתוקעין על כל מוסף דאילו שלשה להבדיל וגו' להבטיל אשמעינן צרישא ואמאי שצקה ותנא ע"ש ולא אשמעינן מילתא חדתא אלא דרבי אליעזר בן יעקב לחודה: **לפי שאין תוקעין למילוי וערבה (לעיל דף מה):** אלא נתמלאו מערב שבת כדתנן בפרק לולב דערבה (שם): **אלא שהיה ממלא מערב שבת: וצארי להו טובא**. כל הנוספות בחד דשער עליון ותחתון ושער המים ולגבי מוצא וצארי להו נמי דלהבטיל ולהבדיל דערב שבת ואיכא טובא: **וליתני ר"ה כו'**. לרבי אחא מוצינן אס איתא דתוקעין לכל מוסף ליתני ר"ה שחל להיות בשבת היו שם מ"ח כ"א שצכל יום וכ"ז של שלשה מוספין: **כדרכי אליעזר בן יעקב**. דמני להו ולא חשיב דלמעלה העשירית:

החליל פרק חמישי סוכה

גד.

מהו דתימא אפי"ו ברבנן. ואין צין דקאמר שלא יפסיק צין זה לזה הפסקה מרובה כדי לגמור שלשמן כדרכי אצבו דלאמר ציליה ראש השנה (דף לד: ושם) שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש ולאפוקי מדרכי יוחנן דלאמר שמע תשע תקיעות צתשע שעות ציוס יאל דשהה כדי לגמור את כולן אינו חוזר לראש קמ"ל דוקא לרבי יהודה קאמר רב כהנא משום דתקיעה ותרועה ותקיעה כולה אחת היא ואפילו הפסקה מועטת פחות מכדי לגמור שלשמן לא יפסיק אלא כדי נשימה דהפסקה צריך כדאמר צזיליה ר"ה (שם) ותקעתם תרועה תקיעה צפני עצמה ותרועה צצ"ע אצל לרצנן לא חישינן אי מפסיק טובא והשתא לענין תקיעות לא נפקא לן מיניה מידי לרבי יהודה צפלוגתא דר' אצבו ור' יוחנן וכי פליגי אליצא דרצנן ולענין מילי טובא צצלל וצמגילה וצק"ש וצתפלה:

שייך ערב הפסח. שיש צשמיעת הפסח עשרים ושצע תקיעות שהפסח נשחט צשלש כתות כה אחד כה דמתנן צתמיד נשחט (פסחים דף סד.) וכל כה קוראה את הלל שלש פעמים שהיו פסמיהן מרובין (א) והם טעונים הלל צשמיעתן ולא היו מספיקין לשחוט פסמיהם כל כה וכה עד שיקראוהו ג' פעמים ואף על גב דתנן ואף על פי שלא שלשו מימיהן היינו לא גמרו פעם שלישית אצל מיהו אין כה שלא היטה גומרתו שמי פעמים ומתחלת צו פעם שלישית ואין חסר מן התקיעות כלום צצתחלת קריאה תוקעין וצכל קריאה שלש תקיעות כך פירש צקונטרס ואין הלשון משמע כן דמתנן התם קראו את ההלל אס גמרו שנו ואס שנו שלשו אף על פי שלא שלשו מימיהן משמע שאפילו כה ראשונה לא התחילה פעם שלישית מעולם ועוד משמע צצראשי פרכים היו תוקעין כדלשכתן צסוף מסכת תמיד שיר של תמיד דצרו הלויס צצזיר הגיעו לפרק תקעו והשתחוו העם על כל פרק תקיעה ועל כל תקיעה השתחוואה ושני פרכים יש צצלל מדר' יהודה דלאמר מימיהם של כה שלישית לא הגיעה לומר אהצתי משמע דלהצתי הוא תחילת הפרק והודו נמי תחילת הפרק כדאמרין פרק לולב הגזול (לעיל דף נח: ושם) מכאן שמאזה לענות צצראשי פרכים והם היו תוקעין צתחלת פרק תמיד נשחט (פסחים דף סד.) ננעלו דלתות העזרה תקעו והריעו ותקעו וכן לכל פרק ופרק נמצא להלל אחד תשע תקיעות וכן לכל כה וכה ואלין לך כה שלא היטה גומרת הלל אחד לרצנן נמצא לשלשה כתות שלשה הללות וצנה כ"ז תקיעות אפילו כשלא היו שונות את ההלל כלל וכשהיו שונות נפישי תקיעות טובא אלא הני דפסיקי ליה קאמר דשייר והא דמתנן אין מוסיפין על מ"ח הוה מזי לאקשווי וזמנין דמוסיפין כגון היכא דשונות את ההלל אצל צללו הכי פרכינן עלה מערב הפסח שחל להיות צצצת דנפישי לרבי יהודה ולרצנן ומשני כיון דליתיה צכל שנה לא קא חשיב ומה שפירש צקונטרס שהכת קוראה את הלל לא היטה הכה קוראה אלא הלויס קוראים וכן איתא צתוספתא דפסחים הלויס היו עומדים על דוכנין ואומרים את ההלל צצזיר אס גמרו שנו ואס שנו שלשו ואע"פ שלא שלשו מימיהם א"ר יהודה מימיהם של כה שלישית לא הגיעה לומר אהצתי כלומר לא הגיעו הלויס לומר אהצתי צצשמיעת פסמיהן: אי

ההלל שלש תקיעות כדתנן ננעלו דלתות העזרה תקעו והריעו ותקעו וכן לכל פרק ופרק נמצא להלל אחד תשע תקיעות וכן לכל כה וכה ואלין לך כה שלא היטה גומרת הלל אחד לרצנן נמצא לשלשה כתות שלשה הללות וצנה כ"ז תקיעות אפילו כשלא היו שונות את ההלל כלל וכשהיו שונות נפישי תקיעות טובא אלא הני דפסיקי ליה קאמר דשייר והא דמתנן אין מוסיפין על מ"ח הוה מזי לאקשווי וזמנין דמוסיפין כגון היכא דשונות את ההלל אצל צללו הכי פרכינן עלה מערב הפסח שחל להיות צצצת דנפישי לרבי יהודה ולרצנן ומשני כיון דליתיה צכל שנה לא קא חשיב ומה שפירש צקונטרס שהכת קוראה את הלל לא היטה הכה קוראה אלא הלויס קוראים וכן איתא צתוספתא דפסחים הלויס היו עומדים על דוכנין ואומרים את ההלל צצזיר אס גמרו שנו ואס שנו שלשו ואע"פ שלא שלשו מימיהם א"ר יהודה מימיהם של כה שלישית לא הגיעה לומר אהצתי כלומר לא הגיעו הלויס לומר אהצתי צצשמיעת פסמיהן: אי

לרבי אחא מוצינן אס איתא דתוקעין לכל מוסף ליתני ר"ה שחל להיות בשבת היו שם מ"ח כ"א שצכל יום וכ"ז של שלשה מוספין: **כדרכי אליעזר בן יעקב**. דמני להו ולא חשיב דלמעלה העשירית:

תקיעות. הנה מ"ח תקיעות בערב הפסח, ושייר ולא שנאה במשנתנו, וכשם ששייר זו, כך שייר ראש השנה שחל להיות בשבת.

עין מושפט נר מצוה

י' א מיי' פ"ו מהלכות כלי המקדש ה':

מוסף רש"י

אפילו ברבנן. והאי אין צין, לאו דיעשה מקומות כל כך אלא שלא ישהה צינמיס יומר מדלי (ערכין י.). ולאפוקי מדרכי יוחנן. דלאר צגי ר"ה שעת תשע תקיעות שלש של מלכיות ושלש של זכויות ושלש של שופרות צתשע שעות ששהה שעה צין כל אחת ואחת זאל (שם), ולא כלום. משמע כלל לא יפסיק (שם). תשע תקיעות. תרועות נמי קאמר (ר"ה לד:). דלא חש לקימחא. למה שהא טוקן אס מתיס אס פסולת (פסחים יד:). למה שהא טוקן ומוציא מפיו, כלומר לציורו (יבמות מב:).

רבינו חננאל (המשך)

מתני' ר' אליעזר בן יעקב, ואשמעינן נמי דר' אחא בר חיננא. ונחזיר דרבי ר' יורא, ופריך רבא אליבא דרבי אחא ואמר, לפי שאין תוקעין על מילוי המים בשבת. פי' שאין מילוי המים בשבת, (ותניא [נתנן] כמעשהו בחול כו' אלא שהיה ממלא מערב שבת חבית של זוב שאינה מקודשת מן השילוח. בשבת, אין שם תקיעה על מילוי המים, ולא על שער [העליון].) ולא על השער התחתון (כו') [נהרי כאן טי']. וישת אחריני להבטיל ולהבדיל בין קדש לחול. וכיון דמדלית הני טי', נשתירי כ"א דבכל יום, וגו' דלגבי מובח, וט' למוסף שבת, וט' למוספי יום טוב הרי מ"ב, ובצרי להו טובא, לפיכך לא נקי [שבת] שבתוך החג דהא לא משתבח בה מ"ח. ומקשינן תוב וליתני ראש השנה שחל להיות בשבת, דאיכא ג' מוספין.]. של ראש השנה ושל שבת ושל ראש חודש דאינון כ"ז תקיעות, ג' לפתיחת אחא בר חנינא. ודחינן אין הכי נמי, מיהו תנא חדא ושייר אחריתי. מאי שייר דהאי שייר, שיר ערב הפסח נמי אית ביה מ"ח תקיעות. כ"א שבכל יום, ושלש תקיעות בכל הלל. ורשינן כי הפסח נשחט בשלש כתות, וכל כת ששחטין פסחים קורין את הלל, ותוקעין ומריעין ותוקעין. ואם גמרו את הלל שובין אותו, ואם שנו ועדיין לא נשלמה שחיטת פסחים על כל כת, חולשין את [ו]תלל, נמצאו שתוקעין על כל כת ט' תקיעות, בני כתות כ"ז